

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології
Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОРФОГРАФІЧНИЙ ПРАКТИКУМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Українська мова і література)»

Спеціальність А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Предметна спеціальність А4.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
української літератури
протокол №1 від 26 серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Орфографічний практикум з української мови
Викладач (-і)	Пітель Віра Мирославівна
Контактний телефон викладача	+380502094024
E-mail викладача	vira.pitel@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредитів ECTS, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Програма вивчення освітнього компонента «Орфографічний практикум з української мови» укладена відповідно до ОП підготовки бакалавра спеціальності А4 Середня освіта (українська мова і література). Предметом навчальної дисципліни є вивчення найважливіших аспектів теорії та практики української орфографії.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Мета викладання навчальної дисципліни “Орфографічний практикум з української мови” – систематизувати, закріпити й удосконалити знання з орфографії, що сприятиме формуванню мовленнєвої компетенції майбутніх учителів-словесників. Завдання (цілі): • ознайомити студентів з основними поняттями та категоріями орфографії та пов’язаної з нею орфоєпії; • показати взаємозв’язок і взаємозумовленість орфографічних та орфоєпічних норм; • актуалізувати знання з орфографії, набуті в середній школі, у вищому навчальному закладі та поглибити їх; • виробити потребу формування на основі теоретичних знань стійких практичних навичок використання основних орфографічних норм у професійній педагогічній діяльності, у повсякденному спілкуванні; • формувати в студентів уміння співвідносити теоретичні знання з практичними потребами сучасної школи.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
Інтегральна компетентність: Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій і методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі. Загальні компетентності: ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, компетентності аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії й реалізації її у професійній діяльності. ЗК 2. Знання та розуміння предметної області й професійної діяльності вчителя. ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології в практичній діяльності. ЗК 4. Здатність бути креативним, застосовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях. ЗК 5. Здатність вільно і грамотно, усно та письмово спілкуватися державною мовою, утверджувати національні гуманістичні ідеали, мовне й культурне багатство України. ЗК 7. Здатність навчатися й оволодівати новими знаннями. Фахові (спеціальні) компетентності: ФК 1 Здатність активно застосовувати професійно-профільні знання, уміння й навички з мовознавчих, літературознавчих, психолого-педагогічних дисциплін із використанням передових освітніх технологій у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів.	

ФК 2. Здатність формувати в учнів предметні компетентності.

ФК 3. Здатність дотримуватися норм української мови, використовувати різні форми й види комунікації в освітній діяльності, обирати мовні засоби відповідно до стилю й типу тексту.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Знати мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті.

ПРН 11. Порівнювати мовні та літературні факти, явища, визначати їхні подібності й відмінності.

ПРН 13. Володіти основами професійної культури, мати здатність створювати й редагувати тексти професійного змісту державною мовою.

ПРН 14. Обізнаність з елементами теоретичного й експериментального дослідження в професійній сфері та методами їх реалізації.

ПРН 22. Здатність навчатися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набуто під час навчання кваліфікацію.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	0
практичні заняття	36
самостійна робота	54

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна/ Вибіркова
1	Спеціальність А4 Середня освіта Предметна спеціальність А4.01 Середня освіта (Українська мова і література)	1	Нормативна

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість годин		
	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Тема 1. Орфоепія як наука про норми літературної вимови. Особливості сучасної української літературної вимови та її взаємозв'язок з орфографічними нормами	-	2	4
Тема 2. Особливості сучасної української літературної вимови. Взаємозв'язок вимови та написання	-	2	2
Тема 3. Закони й засоби милозвучності української мови. Евфонія та правопис	-	2	4
Тема 4. Усунення збігів голосних і приголосних звуків як засіб милозвучності української мови	-	2	3
Тема 5. Історія та основні поняття української орфографії	-	2	2
Тема 6. Принципи української орфографії	-	2	3
Тема 7. Написання м'якого знака та апострофа, подвоєння букв, правила переносу слів	-	2	5
Тема 8. Правопис букв, що передають голосні звуки	-	2	3
Тема 9. Написання літер, що передають приголосні звуки	-	2	2
Тема 10. Правопис іншомовних слів	-	2	4
Тема 11. Основні норми написання іменників і прикладок	-	2	3

Тема 12. Правопис власних назв та скорочених слів	-	2	3
Тема 13. Правопис прикметників	-	2	1
Тема 14. Написання числівників та займенників	-	2	3
Тема 15. Написання форм дієслів	-	2	3
Тема 16. Правопис прислівників	-	2	3
Тема 17. Написання прийменників та сполучників	-	2	2
Тема 18. Правопис часток та вигуків. Орфографічний аналіз слова	-	2	4
ЗАГ.	0	36	54

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу узгоджена з критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти в університеті. За вивчення дисципліни студенти отримують максимально 100 балів (оцінки виставляються у 100-бальній шкалі). Зокрема: 1. Максимально 70 балів – оцінювання роботи на практичних заняттях (відповіді на парах, різні поточні завдання). 2. Максимально 10 балів – контроль самостійної роботи, який передбачає оцінювання виконання завдань самостійної роботи, зокрема індивідуальних завдань (5 балів) і проходження тестового контролю (5 балів) за допомогою Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності ПНУ (https://d-learn.pnu.edu.ua/). 3. Максимально 20 балів – підсумкова залікова контрольна робота у вигляді тестування за допомогою Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності ПНУ (https://d-learn.pnu.edu.ua/)
Вимоги до письмової роботи	Письмові самостійні роботи охоплюють кілька питань і завдань, пов'язаних із теорією та практикою орфографії, орфоепічний і орфографічний аналізи слів за поданими в розробленому посібнику зразками.
Практичні заняття	Вивчення і повторення теоретичних питань із опрацьованих тем курсу, виконання практичних завдань (теоретичний і практичний матеріал студенти опрацьовують насамперед за допомогою навчального посібника, розробленого для цього курсу; див. у Рекомендованій літературі).
Умови допуску до підсумкового контролю	На рейтингову оцінку впливає активність здобувача на практичних заняттях, успішне виконання письмових робіт, вчасне й належне виконання самостійної та індивідуальної роботи, відсутність пропусків і запізнь на заняття без поважних причин, а також результати відпрацювання пропущених занять та різних видів тестувань.
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік (підсумкове тестування за допомогою Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності ПНУ: https://d-learn.pnu.edu.ua/)

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до «[Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#)», та індивідуальним графіком, відповідно до «[Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#)».

Академічна доброчесність. У [«Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника»](#) встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно і доброчесно.

За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає [Комісія з питань етики та академічної доброчесності](#) при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі.

Відвідування занять урегульовано [«Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання поточного і підсумкового контролю.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує [«Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemu, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

1. Авраменко О., Блажко Б. Українська мова та література : довідник. Завдання в тестовій формі. : І ч. Київ : Грамота, 2022. 496 с.
2. Авраменко О. Було – стало: зміни в правописі. Київ : Видавництво «Даринка», 2019. 40 с.
3. Ажнюк Б., Стріха М. Про нову редакцію українського правопису. *Літературна Україна*. 2018. № 30. С. 7.
4. Бондар О. І., Карпенко Ю. О., Микитин-Дружинець М. Л. Сучасна українська мова : Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Лексикологія. Лексикографія: навч. посіб. К. : ВЦ "Академія", 2006. 368 с.
5. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. К. : Ірпінь : Перун, 2003. 896 с.
6. Глазова О. П. Українська орфографія : навч. посіб. Х. : Веста : Видавництво «Ранок», 2008. 384 с.
7. Голоскевич Г. Правописний словник. Львів : Апріорі, 2020. 648 с.
8. Голуб Н. Основні принципи української орфографії. *Диво Слово*. 2016. № 10. С. 24 - 28.
9. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Рекомендації з найскладніших уживань та проблемного правопису слів. *Українська мова й література в школах України*. 2017. № 7-8. С. 45–48.
10. Дубчак О. Чути українською. У світі звуків і букв. Київ : Віхола, 2022. 192 с.
11. Зміни до правопису. 3 червня 2019 року фінальний текст нової редакції "Українського правопису" опублікували на офіційних сайтах Міністерства освіти і науки та Національної академії наук. *Освіта України*. 2019. № 23. С. 1, 9.
12. Німчук В.В. Проблеми українського правопису ХХ – початку ХХІ ст. Київ : 2002. 112 с.
13. Омельчук С., Климович С. Мовмо й пишімо поправно: 33 посутні зауваги з українського правопису, граматики і слововживання для фахівців. Херсон, Івано-Франківськ, 2024. 65 с.
14. Пітель Віра. Орфографія (для студентів закладів фахової передвищої освіти) : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : видавництво «НАІР», 2022. 152 с.
15. Пітель В. М., Пітель В. І. Орфографічний практикум української мови: навчальний посібник. – Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2017. 181 с.
16. Пітель Віра, Пітель Василь. Орфографічно-пунктуаційний та орфоепічний практикум з української мови : навчальний посібник. Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2009. 101с.
17. Пітель Віра, Пітель Василь. Орфографічний практикум української мови : навч. посіб. 2-ге вид., доп. і переробл. Івано-Франківськ : видавництво "НАІР", 2025. 191 с.
18. Пономарів О. Український правопис – повернення до національних засад. *Українське*

слово для всіх і для кожного. К., 2012. С. 310–316.

19. Пономарів О. Український правопис : ілюзії і дійсність. Слово просвіти. 2018. №35. С. 3.
20. Проект, пів Києва, онлайн та фемінітиви. Що там у новій редакції правопису? *Українська мова та література*. 2019. № 6. С. 32–38.
21. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О.О.Потебні НАН України, Ін-т укр.. мови НАН України. К. : Наукова думка, 2019. 288 с.
22. Український правопис. Харків : Фоліо, 2025. 348 с.
23. Фаріон І. Проект правопису 2018 – дитя компромісу : і вашим і нашим. *Слово Просвіти*. 2018. № 36. С. 4–5.
24. Шевчук С. В., Лобода Т. М. Практикум з української мови : Модульний курс : навч. посіб. К. : Вища школа, 2006. 326 с.
25. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови : [4-те вид.]. К. : Освіта, 2000. 254 с.

Електронні ресурси

1. Блог професора Пономарева [Електронний ресурс]. URL: www.bbc.com/ukrainian/topics/ponomariv
2. Всесвітній словник української мови [Електронний ресурс]. URL: www.uk.worldwidedictionary.org
3. Нова мова. Підручники та словники [Електронний ресурс]. URL: www.novamova.com.ua

Викладач: *Пітель Віра Мирославівна*, кандидатка філологічних наук,
доцентка кафедри української мови